

Date: 17th December-2025

O'QUVCHILARNI MUSTAQIL FIKRLASHGA O'RGATISHDA MODULLI TA'LIM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Axmadjonova Sevinch Farxodjon qizi

Namangan davlat pedagogika institutining

1-bosqich magistranti

bir.qatim.nurcha@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatishda modulli ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati yoritilgan bo'lib, zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga mohirona tadbiiq etish, ta'limning yangi-yangi yo'l va usullarini izlash, ilg'or pedagogik tajribalardan ijodiy foydalanish imkoniyatlari ham ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: innovatsiya, integratsiya, modulli ta'lim texnologiyasi, mustaqil fikrlash, zamonaviy pedagogik texnologiyalar.

Bugungi kunda har bir davlatning jahon hamjamiyatidagi o'rni uning intellektual salohiyati hamda kadrlarni tayyorlash sifati bilan o'lchanadi. Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz. Mamlakatimizda yoshlarning puxta ta'lim olishini ta'minlash, ularni milliy an'ana va qadriyatlarimizga hurmat ruhida kamol toptirish masalasiga davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tibor qaratilmoqda.

Davlatlararo qattiq raqobat mavjud bo'lgan davrda har bir mamlakat barcha sohada raqobatbardosh bo'lishga harakat qiladi. Davlatning iqtisodiy, texnik rivojlanishiga qator omillar ta'sir ko'rsatishi tabiiy. Bular: mamlakatda mavjud bo'lgan tabiiy resurslar, uning geografik joylashuvi, ta'lim tizimi, tarixi va boshqa ko'p omillardir. Lekin mavjud tabiiy resurslardan oqilona foydalana oladigan, davlatning tarixiy rivojlanishini belgilab beradigan (tarixni o'z qo'li bilan yaratadigan), davlat iqtisodiyotini boshqaradigan, yangidan-yangi texnikani yarata oladigan, mavjud ilg'or texnika va texnologiyalardan foydalana oladigan, ishlab chiqarishni yo'lga qo'ya oladigan omil bu albatta, inson omilidir. Shunday ekan, aynan inson omili, boshqacha qilib aytganda, inson resursi mamlakat rivojlanishida eng muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining unumdorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash jarayonini shakllantiradi, o'quvchilarda bilimga ishtiyoq va qiziqishni oshiradi, bilimlarni mustahkam o'zlashtirish, ulardan amaliyotda erkin foydalanish ko'nikma va malakalarini shakllantiradi.

O'quvchilarni erkin, mustaqil fikrlashga o'rgatish bir kunda yoki bir soatlik dars davomida amalga oshirilmasdan, balki yillar davomida bosqichma-bosqich turli omillar ta'sirida amalga oshiriladigan jarayondir.

Date: 17th December-2025

O'quvchilarini mustaqil fikrlashga, muammolarni mustaqil ravishda hal qila bilishga o'rgatish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omilidir. Zero, mustaqil, ongli faoliyat yuritadigan insongina o'z xalqi, Vatani, ota-onasi oldidagi burchini uddalay oladi va har qanaqa yot ta'sirlarga berilib ketmaydi, inson degan ulug' nomga munosib ish ko'radi. Shuningdek, mustaqil fikr yuritadigan inson o'z-o'zini anglaydi, o'zining hatta-harakati va odamlar bilan munosabatiga tanqidiy baho bera oladi, umuminsoniy axloq normalariga rioya etadi, mustahkam e'tiqodga ega bo'ladi.

Bolaning ongi va tafakkuri endi shakllanib kelayotgan boshlang'ich sinflarda o'qituvchining mahorati, uning zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga mohirona tadbiq eta olishi, ta'limning yangi-yangi yo'l va usullarini izlashi, ilg'or pedagogik tajribalardan ijodiy foydalana olishi juda muhimdir. Shuning uchun ham boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatishda modulli ta'lim texnologiyasidan foydalanish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etishga tayyorlash bugungi boshlang'ich ta'lim oldiga qo'yilgan muhim talablardan biridir. Chunki zamonaviy pedagogik texnologiyalar, birinchidan, o'quvchilarni bilim, ko'nikma va malakalarni oson va qiziqib o'rganishlari uchun imkoniyat yaratsa, ikkinchidan, o'qituvchining ham professional o'sishiga, ham ma'naviy rivojlanishiga yordam beradi.

Modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash asosida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilar kontingentining yangicha va samarali ishlash sirlarini o'rganib chiqish.

Pedagoglarning modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash faolligini oshirish va aksincha, unga to'sqinlik qilayotgan sabablarni aniqlash, modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash asosida ishlashning yanada samaraliroq yo'llarini izlash. Mazkur masalalar bo'yicha to'plangan axborotlar maktab o'qituvchisi pedagogik faoliyatini modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash elementlari bilan boyitishda va uning samarali bo'lishiga yordam beradigan bir qator chora-tadbirlarni belgilab olishga yordam beradi.

Tajribali o'qituvchilarning modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash asosida ishlash sirlarining o'ziga xosligi, tuzilishidagi farqlari va xarakter xususiyatlarini chuqur o'rganish. Buni bilish o'qituvchining modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash faoliyatining motivli asosini "tasvirlab" berishga, uni o'z etaloni sifatida qabul qilishga, o'qituvchi kasbiga qiziqishning o'quv yurtidagi rivojlanish jarayonini bilish, yosh kadrlar tayyorlashdagi kamchiliklarni ko'rish, ularning amaliyotini to'g'ri yo'lga yo'naltirishga yordam beradi.

Modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash mahoratiga ega bo'lgan o'qituvchilar faoliyatini baholashda, shubhasiz ijobiy tavsif ustun bo'ladi.

Yosh o'qituvchilar modulli ta'lim texnologiyasini qo'llashning o'ziga xos xususiyatlarini pedagogik faoliyat qay darajada metodik ta'minlanganligi, psixologik-pedagogik bilimlarning to'g'ri qo'llanishida deb biladilar.

Tajribali o'qituvchilar o'z faoliyatlarida modulli ta'lim texnologiyasini qo'llashning ahamiyatini, metodik ta'minoti bilan birga pedagogik holatlarni chuqur tahlil qilish orqali tushunib yetish mumkinligini ta'kidlaydilar.

Date: 17th December-2025

Modulli ta'lim texnologiyasini qo'llash asosida ishlaydigan mohir o'qituvchilar uchun metodik ta'minlanganlik asosiy o'rinni egallaydi va modulli ta'lim texnologiyasini bilish, o'quvchilarga tushuntirish, ularga yetkaza olish, jalb qila bilishning ahamiyati yuqori baholangan.

Mohir o'qituvchilarda bir qadar boshqacha holat kuzatiladi. Ular muvaffaqiyatga olib keladigan sabablar deb: modulli ta'lim texnologiyasini qo'llashni bilish, o'z ustida muntazam ishlash, pedagogik faoliyat jarayonida yuzaga kelgan muammolarga modulli ta'lim texnologiyasi asosida yechish va tadqiqotchilik ishlarini hisoblaydilar. Sunungdek ular ham malaka oshirishni alohida ta'kidlaydilar.

Modulli o'qitish – o'rganishning istiqbolli tizimlaridan biri hisoblanadi, chunki u odam bosh miyasining o'zlashtirish tizimiga eng yaxshi moslashgandir.

O'qitishning modul tizimi haqida rasmiy ravishda birinchi marta, 1972 yil, YUNESKOning Tokiodagi Butunjahon Konferensiyasida so'z yuritilgan edi. Modulli o'qitish texnologiyasi funksional tizimlar, fikrlashning neyrofiziologiyasi, pedagogika va psixologiyalarning umumiy nazariyasidan kelib chiqadi.

Modulli o'qitish, pedagogik ta'limning quyidagi zamonaviy masalalarini har tomonlama yechish imkoniyatlarini yaratadi:

- modul - faoliyatlik asosida o'qitish mazmunini optimallashtirish va tizimlash dasturlarini o'zgaruvchanligi, moslashuvchanligini ta'minlash;
- o'qitishni individuallashtirish;
- amaliy faoliyatga o'rgatish va kuzatiladigan harakatlarni baholash darajasida o'qitish samaradorligini nazorat qilish.

Modulli o'qitishning hozirgi zamon nazariyasi va amaliyotida ikki xil yondashuvni ajratib ko'rsatish mumkin: fan bo'yicha faoliyat yondashuvi va tizimli faoliyat yondashuvi.

Modul dasturi, mustaqil o'qishga o'rgatadigan o'quv qo'llanma sifatida o'quvchiga o'quv moduliga kiritilgan o'quv materialni blokini o'qish vaqtida doimiy foydalanish uchun berilsa ta'lim samaradorligi oshadi.

1. Modulli o'qitishning imkoniyati – materialni “dozalash”, ta'lim oluvchilarning individual o'ziga xosliklari va qobiliyatlari bilan birlashtirish, materialni maxsus tanlab olish, axborot-bilish va ta'limiy vazifalarning birlashishi, majburiy baholash tamoyili, unga katta qo'zg'aluvchanlik, moslashuvchanlik, xilma-xillikni taqdim etilishi kasbiy amaliyot va madaniy hamda ijtimoiy-pedagogik reallikka bakalavr-talabalarini mustaqil olib kirishga taqriban ta'limni yuqori darajada tashkil etilishiga imkon beradi.

2. Modulli o'qitish, pedagogik ta'limning quyidagi zamonaviy masalalarini har tomonlama yechish imkoniyatlarini yaratadi:

- modul - faoliyatlik asosida o'qitish mazmunini optimallashtirish va tizimlash dasturlarini o'zgaruvchanligi, moslashuvchanligini ta'minlash;
- o'qitishni individuallashtirish.

Date: 17th December-2025

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi PF 5712 sonli Farmoni.
2. "Xalqaro tadqiqotlar tajribasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash" Djurayeva Perdegul Saidovna, Navoiy viloyat XTXQTMOHM Jurnal -"Oriental Art and Culture" Scientific-Methodical Journal - (3) III/2020 ISSN 2181-063X 235-bet.
3. Xalqaro tadqiqotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash (Boshlang'ich sinf o'qituvchilar ,metodistlar va soha mutaxassislari uchun metodik qo'llanma) . Ta'lim instituti huzuridagi Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish Milliy markazi. Toshkent 2019-yil.
4. Qudratova Shahnoza Bahtiyorovna,Aytbaeva Jadra Begaliyevna. XALQARO PIRLS BAHOLASH DASTURI. Ilmiy maqola.Xalqaro baholash tizimi:islohot ,muammo va yechimlar. Toshkent, 27-28noyabr, 2024.
5. Alisher o'g'li A. A. et al. BOLALAR JISMONIY TARBIYASIDA QO'LLANILADIGAN METODLARNING NAZARIY ASOSLARI //Miasto Przyszłości. – 2024. – T. 44. – C.584-586.

